

Domoljub

V Ljubljani 19. majnika 1943-XXI

56 - Štev. 20

Mladi prijatelj!

Ko kuješ svoj značaj

Bistro glej in poslušaj!

Če je resničen pregovor, da je dober premislek boljši ko tri ure boda, je prav tako resnična beseda, da moraš vsekdar z odprtimi očmi in ušesi hoditi po svetlu. To se pravi, da moraš najprej svet dobro opazovati, če hočeš vse okoliščine dobro premisliti, preden se kake stvari lotiš.

Naravni narodi, ki njihovih naravnih dobrih lastnosti še ni izmaličila moderna civilizacija, kakor pravimo, imajo sila bister pogled in bistro uho za vse, kar se dogaja okoli njih. Naši davni predniki, ki niso nikdar hodili v kako šolo, so bili vseeno čudovito šolani v modrosti življenja. Tak star očanec je, dasi morebiti niti brati in pisati ni znal, marsikako zmoto življenja mnogo hitreje opazil in jo razkril, kakor pa dandanes more razkriti in razgaliti moderno laž njegov šolani in učen pravnik. Ker se danes ljudje tako zanašajo na pisano besedo, češ da bodo že brali, kaj je na tej stvari dobro ali slabo, se jim dogaja, da bero o eni in isti stvari dobre in slabe sodbe, nakar nazadnje ne vedo pri čem so. Svoje sodbe pa nimajo, ker ne znajo sami presojudati, ker sami ne znajo več bistro gledati in poslušati, kaj se okoli njih dogaja dobrega in slabega. Naši stari so, v starih časih imeli v glavi le nauke katekizma, pa so si s tem večnostnim naukom znali v križih in težavah mnogo bolj pomagati, kakor pa si dandanes zna pomagati moderni človek, ki je prebral že celo kupe knjig.

Nikarte namreč misliti, da je učenost in znanje od danes. Morebiti so v starih časih bili ljudje mnogo bolj učeni in modri kakor so dandanes. Že v starem veku so tedanji učenjaki znali živo opazovati naravo. Arabski zvezdoznanci so brez vsakršnega daljnogleda znali dobro opazovati, kako se zvezde na nebu sučejo. Kitajski slikar je brez vsakršne fotografije znal ptičji let mnogo lepše naslikati kakor pa bi ga dandanes znal moderní slikar, čeprav ima v pomoč fotografirane podobe. Dandanes se namreč ukvarjamo z mnogo preveč rečmi, zato prezremo tisto, kar je nam najbližje.

Prva stvar tedaj bodi, da imamo oči in ušesa odprta ter opazujemo svet, da ga homo res pozna. Ko boš videl, da te kaka stvar mika in vabi, boš tudi že opazil in presodil, ali je dobra ali slaba. S tem v zvezi pa boš tudi naglo sklepal, kaj imaš storiti, da se izogneš slabega in dosežeš dobro. Bistro gledati, naglo presojudati in se hitro ter odločno odločiti!

To je ukaz današnjega časa, ki zlasti velja v vojski, kjer take, kateri vse to znajo, s kolajnamí odlikujejo. Prav tako pa so te lastnosti potrebne za vsakdanje življenje, ki končno tudi ni nič drugega kot večno vojskovanje med dobrim in slabim.

Teh lastnosti pa ne boš deležen, če sam seboj ne boš imel v oblasti. Imeti moraš v oblasti svoje oči, ušesa, svoje misli, svojo voljo. Vse to mora atremeti le k dobremu in težiti proč od slabega. Dovolj gorja je slovenskemu narodu že napravila tista mladina, ki je silila k slabemu, in tista, ki slabega od dobrega ni znala razločevati. Novi časi nalagajo naši mladini, da zmože dosedanjih dni popraviti, da bo na poštení mladini res lahko brez strahu počivala srečna prihodnost našega naroda. Bog daj tako!

Vojni dogodki preteklega tedna

Čast in slava junakom v Tuniziji!

Italijansko vojno poročilo št. 1080 od 10. t. m. sporoča, da je sovražnik južno od Bizerte privedel na bojišče nove oklepne enote in je s pomočjo mogočnih letalskih skupin nadaljeval svoj nastop zoper italijansko-nemške sile, ki so se zagrizeno bojevale. Šele potem, ko so v boju izčrpale vse svoje sile, ko niso imele več topništva in ne več dovolj tankov, ko jim je pošlo strelivo, so junake osne čete na tem odseku bile prisiljene prenehati svoj odpor proti nadmočnim množicam sovražnih sil. — Na južnem bojišču pa, kjer se je bojevala prva italijanska armada, so bili odbiti vsi sovražni napadi ter je protiletalsko topništvo zabilo 9 letal.

Italijansko vojno poročilo št. 1081 od 11. t. m. naznana, da so se na južnem odseku tega bojišča razbilihli vsi angleški napadi zoper postojanke italijanske prve armade, ki je v žilavem odporu s protinapadi in sovražnikom za hrbtom sproti uničevala vse prednosti, ki si jih je bil sovražnik v začetku pridobil. V tem boju se je zlasti odlikovala divizija »mladih fašistov«. Južnovzhodno od mesta Tuniza so sovražne čete napredovale v trdih bojih ter dosegle južnovzhodno obal rtiča Bon.

Italijansko vojno poročilo št. 1082 od 12. t. m. naglašja, da se je italijanska prva armada, ki je razvrščena južno od polotoka Bon, borila z neukrotljivo hrabrostjo, čeprav je imela sovražnika za hrbtom. Angleški general Freiberg je italijanskemu generalu Messeju poslal predlog, naj se uda, kar pa je ta ponosno odklonil. Druge osne sile, ki jim je pošlo strelivo, so prenehale z bojem.

Dodatek k temu vojnemu poročilu navaja, da so angleške in ameriške divizije predrle severni odsek tuniške fronte in na potu proti jugu hotele naglo končati bitko v Afriki. Toda so še enkrat zadele ob žilav odpor, ob katerem so bila zlomljena vsa sovražna prizadevanja. Junška italijanska prva armada se je hrabro bojuje naprej. Nasprotnik je sicer poslal odposlance, naj se udajo, pa so junaki predlog ponosno odklonili, čeprav niso imeli streliva, ne živeža ne vode, ker so se zanašali zgolj na svoje vojaške vrline. Vojaki prve armade bijejo danes svojo zadnjo bitko, ki je bitka za vojaško čast.

Italijansko vojno poročilo št. 1083 od 13. t. m. razglaja: Prva italijanska armada, ki jo je bila zadela čast zadnjega odpora osnih čet na afriškem bojišču, je davi na Ducejevo povelje prenehala boj. Ko ji je vsega zmanjkalo, je zgolj še z junaštvom svoje pehote zadrževala sovražni pritisk. Tako se je končala afriška bitka, ki je trajala 35 mesecev s tako menjajočimi se pripekljaji. Junški boj italijanskih vojakov pod poveljstvom generala Messeja v tako dolgi bitki znova potrjuje gotovost v afriško prihodnost italijanskega naroda.

Italijansko vojno poročilo št. 1084 od 14. t. m. navaja, da so italijanski letalski oddelki uspešno ponoči napadli pristanišča Bona, Bougie in Sfax. V Tirenskem morju je nemška enota potopila angleško podmornico ter del posadke zajela. Ob sovražnih napadih na Kalabrijo in Sardinijo je bilo zbitih 10 sovražnih letal.

Velike športne prireditve na Japonskem

Več kot dva milijona japonske mladine se je prijavilo za športne igre, ki so jih začeli 12. maja pod naslovom Meiji igre. Največje prireditve so bile v Tokiu, def tekmovanja pa je bil tudi v drugih mestih. V vsem se je prišlo 2.200.000 športnikov.

Laneno olje za prehrano

Profesor Antonio Dona dalle Rose iz Rima je povedal, da se mu je posrečilo najti postopek, ki omogoča uporabo lanenega olja v prehranjevalne namene kot nadomestilo za jedilno olje in maslo. Iznajdbo profesorja dalle Rose bodo začeli takoj praktično izkoristiti.

Boji v Rusiji

Nemško uradno poročilo od 10. t. m. poroča, da so bili odbiti na Kubanju vsi sovražni napadi, da pa je drugod bilo le krajevno bojevanje.

Nemško uradno poročilo od 11. t. m. omenja, da je sovražnik napadel s šibkimi silami pri Kubanju, da pa je bil že ob začetku razbit. Od 29. malega travna do 10. majnika je pri Kubanju sovražnik izgubil 159 oklepnikov.

Nemško uradno poročilo od 12. t. m. objavlja, da je bil na vzhodu miren dan in da so le pri Kubanu in Lisičanskem bili boji.

Nemško uradno poročilo od 13. t. m. pravi, da je sovražnik pri Kubanu in Lisičanskem napadal, da pa je bil odbit.

Nemško uradno poročilo od 14. t. m. se glasi, da je dan na vzhodu mirno potekel, da pa so delovali napadalni in ogledniški oddelki. Težko topništvo je obstreljevalo Petrograd, kjer so v skladiščih nastali veliki požari.

Graditev važnega prekopa

Mađarska bo že letos začela graditi vodno zvezo med Donavo in Tiso ter med Blatnim jezerom in Donavo. Dela bodo trajala osem let in bodo gradbeni stroški predvidoma dosegli 150 milijonov pengov. Ko bodo prekop izročili prometu, bo vodna pot med gorajim tokom Tise in Budimpešto za okrog 500 km krajša. Poseben pomen bo imel ta prekop za izvozni promet v Nemčijo in na Slovaško.

Namakanje arabskih zemljišč

Amerika je začela s Saudovo Arabijo pogajanja o načrtu za izboljšanje in namakanje obsežnih zemljišč v osrednji Arabiji. S tem boče Amerika spraviti Arabijo v gospodarsko odvisnost od Združenih držav. Po ameriskem načrtu bodo najprej uredili namakanje področja 30.000 ha, pozneje pa bočejo delokrog razširiti na 150.000 ha.

Dvodnevno čiščenje

»Il Piccolo« je te dni poročal, da je policija zadnji čas v bolgarski Sofiji izvedla veliko čiščenje. Zaprli so v prestolnici 400 sumljivih oseb. Izvedli so preiskave tudi pri civilistih, pri katerih so zaplenili orožje, strelivo in razne dokumente. Med prijetimi so tudi morilci polkovnika Banteva in drugih osebnosti.

Velike bankovce so vzeli iz prometa

Na Nizozemskem so vzeli iz prometa bankovce po 500 in 1000 goldinarjev. Ta ukrep je bil naperjen proti nezakoniti posesti bankovcev pri onih, ki se pečajo s črno borzo, kakor tudi v primeri davčne utaje. Nadaljnji namen tega ukrepa je bil, zmanjšati obtok bankovcev in pospešiti razvoj brezdenarnega prometa. Podoben ukrep je te dni napovedal tudi angleški minister Kingsley Wood.

Nekaj o cigareti

Po podatkih nemškega časopisa porabijo največ cigaret v Združenih državah, kjer odpade na vsakega prebivalca na leto po 1100 cigaret. Na drugem mestu je Anglija z 820 cigaretami na prebivalca, medtem ko na evropski celini pokaže mnogo manj. Tako odpade na prebivalca v Nemčiji 372 cigaret, v Italiji 342, v domovini cigaret v Franciji samo 248.

Nova vrsta gosli

Listi poročajo, da so začeli v Italiji izdelovati nove vrste gosli. Učenci, ki se vadijo na tem instrumentu igranja, ne izvajajo iz godala glasov, katere bi drugi slišali. Nove vrste gosli so namreč opremljene s prav majhnim mikrofonom, ki omogoča učencu, da samo on sliši glasove, njegovi okolici pa je prihranjeno včasih neznošno cviljenje.

Previdnost priporoča

Angleški notranji minister Herbert Morrison je te dni v nekem govoru priporočal previdnost pred »sanjami o hitri in lahki zmagi«. Dodal je: »Nihče ne more reči, kako se bo vojna nadaljevala. Nimam namena napovedo-

KRATKE z vsega sveta

Okrog 35 milijonov delavcev ima uvrščenih osrednja organizacija nemške delovne fronte. Za tri in pol milijona prevoznih ladij so po nemških poročilih izgubili Anglosasi v štirih mesecih.

Za blažene sta bili te dni proglašeni: Frančiška Ksaverija Cabrini, ustanoviteljica reda Presvetege Srca, in Marija Terezija od Deteta Jezusa (Aleksandra Leclerc), ustanoviteljica ženskega avguštinskega reda.

»Kar sem videl v Rusiji, me ni moglo narediti za komunisto,« je izjavil po svoji vrnitvi iz Sovjetije znani ameriški politik W. Willkie.

Dolg razgovor je imel 7. maja turški znan, minister z nemškim veleposlanikom von Papenom.

Poljski veleposlanik je 6. maja zapustil Kujbišev v Sovjetiji in odpotoval z letalom v perzijski Teheran.

Vsi moški od 21. do 50. leta so se morali prijaviti na obvezno delo v Perziji.

Zaradi bolezni, ki si jo je nakopal na bojišču, je umrl te dni v Berlinu junaki branilec Demjanska ob Ilmskem jezeru general Brockdorf Ahlefeld.

Komunisti so amorili v bolgarski Sofiji generala Lukova, poslanca Janjeva in še nekaj drugih; večino storilcev so prijeli.

24. mednarodni velesejem je odprl španski mornariški minister v Valenciji.

V najkrajšem času bo začela delovati telefonska zveza med Italijo, Tirano in Sofijo.

2490 nasprotnikovih ladij z 12 milijonov tonami je bilo potopljenih v l. 1942, poročajo iz Berlina.

Število Judov v ameriskem Newyorku je od začetka vojne naraslo od 750.000 na 2.200.000, trdi ameriško časopisje.

Katoliški škofje so odločno nastopili proti nameri angleške vlade, da bi zaprla katoliške šole.

50.000 ton krompirja je preostalo na Poljskem; predelali ga bodo v moko.

Tolpo, ki se je bavila s ponarejanjem osebnih izkaznic in potnih listov, je izsledila bolgarska policija v Skoplju.

Zamenjali so nemškega poveljnika v Parizu generala Schaumburga z generalom baronom von Binebur-Lengsfeldom.

V Camburzanu je umrla svoje dni v Italiji zelo priljubljena operna pevka Cesira Ferrari. 1000 žuželk dnevno pokonča lastovka, so ugotovili strokovnjaki.

V Kijevu je nedavno umrl ukrajinski pesnik Jurij Budjak.

Velik gozdni požar divja že od velikonočnih praznikov dalje v romunskih Karpatih.

Visoko angleško odlikovanje je prejel sovjetski zunanji minister Molotov.

Ogenj je popolnoma uničil hotel »Lausanne Palace«, največji v Švici.

84 letni švedski kralj Gustav še vedno igra tenis.

1000 šol so zaprli zaradi pomanjkanja učitelstva samo v ameriški državi Illinois.

Strašen požar je uničil državno knjižnico v južnoamerikem Peruju.

Med katinskimi žrtvami (v Rusiji pomorjenimi poljskimi vojaki) je tudi nekak predsednika poljske emigrantske vlade Sikorskega.

Igralnico v Nizzi — palačo, ki je bilo v njej zbirališče delomrznežev in pustolovcev, so začeli podirati.

Srečno je preстал pljučnico finski maršal 76 letni Mannerheim.

Nov silovit napad na avstralsko pristanišče Darwin je izvedlo japonsko letalstvo.

Obredno stanje za vse sovjetske železnice je objavil Stalin.

V turško Smirno so prispelo tri italijanske ladje z angleškimi ujetniki, ki bodo izmenjani pod nadzorstvom mednarodnega Rdečega križa.

vati žalostne stvari. Smatram pa, da je prav, če se pripravimo na trde preizkušnje, morda v nekem pogledu še na hujše kot smo jih morali prestati doslej.«

Komunisti vodijo Osvobodilno fronto

Odkrite listine, ki to črno na belem dokazujejo

Dandanes sicer ni pametnega človeka med Slovenci, ki ne bi že vedel, da se za »Osvobodilno fronto« in njenimi »partizani« skrivajo komunisti z vsemi svojimi zlemi namerami. To so dejanja preteklega poldrugega leta glasno izpričala. Zdaj pa je protikomunistična akcija zasegla važne listine, iz katerih črno na belem izhaja, da so resnično komunisti tisti, ki »OF« ves čas vodijo in da so drugi od vsega začetka bili le komunistom potrebni privešek. Ta privešek so komunisti v javnosti razkazovali zmerom takrat, kadar je bilo treba ujeti na lim kakega katolika iz katoliških ali sokolskih vrst.

Listina, o kateri govorimo, je uradno poročilo konference »Slovenske komunistične stranke«, ki so jo komunisti imeli od 5. do 8. julija 1. 1942 v kraju, ki v poročilu ni naveden. Na tej konferenci so bili navzoči tudi »zastopniki« sokolov in krščanskih socialistov, ki so izrekli komuni-

stom svoje pozdrave. Naj navedemo nekaj odstavkov.

V imenu sokolov je spregovoril bivši sodnik Jože Rus, ki si je nadel partizansko ime »Andrej Hribar«. Odgovoril je na komunistične pozdrave, ki so bili izrečeni Osvobodilni fronti, ter dejal:

»Znamenit dan je ta dan za Komunistično partijo, katere je za nas Slovence neizmerno važna zadeva. Mi znamo ceniti širino, moč in vsebino Komunistične partije in vemo, kaj ta pomeni za slovenski narod. Komunistična stranka ni samo v Sloveniji, ampak je po vsem svetu. Ta moč komunistične stranke je prednost Osvobodilne fronte v Sloveniji. — Vse lastnosti, ki jih je Komunistična stranka razvila vsepovsod po svetu, dajejo tudi Komunistično stranko Slovenije. Mi to dejstvo razumemo, ga upoštevamo in vemo, da je to najmočnejši temelj Osvobodilne fronte. Iz tega dejstva pa je Komunistični partiji tudi jasno, da ima najmočnejši delež tudi na odgovornosti osvobodilnega boja, političnega stanja in političnega vodstva slovenskega naroda.«

V imenu krščanskih socialistov je spregovoril svoj pozdrav profesor Pavard Koehak, ki nosi partizansko ime »Pavle Tratarc«. Ta je povedal, da se krščanski socialisti v tej komunistični družbi ne počutijo tuje povabljene goste. Dejal je:

»Mi vsi se čutimo tako tesno povezani z vami, da lahko rečem, da z vami vred polagamo račune. Govorim v imenu skupine, za katero vi veste, da je bila vseh 20 let vašega težkega ilegalnega dela edina skupina, ki je šla odločno in neustrašeno z vami, koder je mogla.« Nato je še rekel: »Danes, ko ima Komunistična partija Slovenije prvič na svobodnih slovenskih tleh svoj zbor, se, dragi tovariši, spomnite, da smo v vsaki besedi, ki jo izgovorite, z vami. Vsaka vaša misel in beseda naj bo izgovorjena tudi iz naših src.«

Kot posebni zastopnik sokolstva v OF je spregovoril neki Drežer Jaklič, kar pa je partizansko ime. Ta je dejal, da je sokolstvo bilo s komunistično stranko enih misli še takrat, ko so vsi drugi mislili, da bo jugoslovanska vojska delala čudeže. Slavlil je nato Tyrševa načela ter končal:

»Mi se zavedamo, da bi brez tako močnega dela Komunistične stranke ne bilo OF. To je nas sokole in komuniste v OF privedlo k enemu delu za isto stvar.«

Nato je odgovarjal Kidrič Boris, ki nosi partizansko ime »Peter Kalan«. Ta je med drugim dejal:

»Pred tremi leti smo bili komunisti še ozka sekta, naši ljudje so se le težko priborili do množic... Zadnji uspehi so še zelo v povojih. Da je Komunistična stranka dosegla uspehe, se je treba zahvaliti pravilni liniji (ravnanju) Partije same, pravilni liniji OF.« Dalje je Boris Kidrič povedal, da je sedanja OF prav za prav le nadaljevanje družstva prijateljev Sovjetske zveze. V svojem nadaljnjem govoru je Kidrič dejal in naglasil: »Napačno je misliti, da je povsod znano, kaj so komunisti.« (Po njihovih dejanjih je zdaj že povsod znano.) Nato je Kidrič govoril o patriotizmu ter je povedal: »Poudarjamo internacionalizem in se borimo zoper šoviniste reakcije.« To se pravi, da jim je narodni boj le krvava krinka za doseg njihovih namenov. Končno je še povedal: »Mi vemo, da bi osvobodilnega boja ne bilo, če ne bi bilo naše (komunistične) partije.« (To je resnica: Če ne bi bilo komunistov, bi se Slovenci danes ne klali med seboj!)

Neki Vojko je na koncu govoril tudi o »bell gardie« ter dejal takole: »Bela garda je plod nas samih. Čim prej bomo znali odstraniti svoje napake, tem prej bo izginila bela garda.«

Iz povedanega sledi, da so komunisti pravi in edini voditelji OF. Sledi pa tudi, da OF ne pozna nobenega narodnega boja, ker ji gre za internacionalno in njeno revolucijo. In končno sledi iz tega tudi to, da so slovenski ljudje zgrabili za orožje proti takim »osvobodilcem« šele potem, ko so videli, da je to družba morilev in roparjev. Ofarski »stovariši« Vojko te lastnosti OF imenuje »napake«. Pa so v resnici najhujši grehi, ki jih je kdaj kdo zagrešil nad slovenskim narodom. Zato smo proti OF!

Dolenjevaške žrtve v 90 metrov globokem brezdnu

Trgovec-Rigler, ki so ga komunisti ubili v kočevskih gozdovih.

ko so v gozdu les sekali. Dolgo nihče ni vedel, kaj se je z njim zgodilo, zdaj pa je ujeti partizan iz Ribnice povedal, da so vse pobili in jih pometali v 90 metrov globoko brezno na Mali gorci. Niso niti čakali, da bi bile žrtve mrtve, marveč so še žive metali v globotino. Zgodilo se je takole:

Trdan Franc

Tanko Franc

Henigman Anton

Gorše Anton

Arko Anton

Arko Jože

Ljudje so tistega jutra mirno v gozdu sekali, ko so prišli partizani in jih prijel. Ljudje so se jih ustrašili, ko so vedeli, kaj se je poprej zgodilo z Riglerjem in Debeljakom. Nekaterim se je tudi posrečilo, da so ušli. Druge pa so odvedli seboj.

So podrobnosti, ki kažejo, da so se nesrečni vaščani uprli smrtni obsodbi, nakar se je začel

Od komunistov pomorjene Belokranjice

Zgoraj prinašamo slike tistih žena in deklet, ki so jih komunisti do letošnjega sušca pomorili v okolici Metlike. Te so:

Anica Lončarič, doma iz Rosalnice. — Marija Virant iz Metlike. — Alojzija Ivec iz Suhorja. — Marjeta Nemanjč iz Dobravice. — Marija Lončarič iz Rosalnice. — Neža Plešec iz Čurila.

V teku meseca sušca in malega travna pa so komunisti tam okoli pomorili še osem drugih žena in deklet.

Tako se osvobaja slovenski narod v metliški okolici.

Arko Franc

Kozina Janez

boj, v katerem so seveda reveži brez orožja podlegli, nakar so razbojniki dva mlajša razsekali na kose in pometali v jamo, ostale pa da so vrgli žive v grozno jamo. Ob tej vesti so šli sinovi ubitih očetov takoj na opisano mesto in pregledali več jam, ki se v tem kraju nahajajo. V eni jami, ki so jo prigroriški fantje pregledali do dna, ni bilo sledov, pač pa so v žrelo največjega prepada našli na velji grma odtrgan kos srajce, na drugi strani na kamnu pa kos telovnika, kar potrjujejo, da so bili v to jamo vrženi ljudje. Nesrečniki so bili vsi mirni, pošteni, verni ljudje, 6 od teh družinski očetje, ostali njihovi sinovi, v starosti: Franc Trdan, star 68 let, cerkveni ključar, posestnik, delaven, ugleden mož, zapušta 4 otroke in vdovo, Tanko Franc, 63 let, cerkveni ključar, mizarski mojster, zelo družaben in priključen v vasi, zapušta 6 otrok in vdovo, Anton Henigman, posestnik, lončar, veren, delaven, zapušta 4 otroke in vdovo, Gorše Anton, 54 let, brez enega očesa, hrom na eno nogo, posestnik, veren, delaven, zapušta 3 otroke in vdovo, Arko Anton, 67 let, bolehal, izžrpan v ameriških rudnikih, skrben, veren, delaven, zapušta 6 otrok in vdovo; z njim sta bila pobita tudi sinova Jože (20 let) in Franc (18 let, dijak meščanske šole v Ribnici). Kozina Janez, posestnik, 45 let, bolehen, delavec, zapušta vdovo, Kozina Jože, 21 let, delaven in trezen fant.

In potem morda kak zaslepljenec še hinavsko zavija oči, češ: »Zakaj je ljudstvo prišlo za orožje zoper partizane? To ljudstvo brani svoje golo življenje in z njim obstanek njihovega naroda.

Tomažu Jerebu v spomin

Nenadno si se moral ločiti od dragih domačih, ki so te tako ljubili in tako lepo vzgojili, moral si se ločiti od nas, tvojih soborcev in prijateljev. Nismo bili dolgo skupaj, pa smo te vendar vzljubili kakor brata.

Bil si veren in plemenit kmečki fant. Tvoji dobri starši so ti že v nežni mladosti vcepili v srce živo vero v Boga in to vero si čuval in ji

ostal zvest do svoje smrti. Kmalu si spoznal načrte brezbožnega komunizma, zato te niso premotili širinski glasovi komunističnih partizanov, ki so te tolikokrat vabili, da bi se jim pridružil. Koliko noči si prebedel v strašnem pričakovanju, kdaj bodo prišli partizani, te odvedli s seboj in umorili. Toda nisi klonil, vztrajal si in zinagal. Ko so fantje v naši fari zgrabili za orožje, si bil ti med prvimi. Toplo nam je pri srcu, ko se spominjamo, kako smo ob letošnjih toplih in svetlih pomladnih večerih sedeli pred našo prijazno cerkvico na Koreni. Spomin nam je šel daleč v slovensko zgodovino, v čase turških bojev, ko so naši dedje, kakor mi, za zidovi svojih belih cerkvic branili vero in imetje pred grabežljivimi Turki. Težka žalost je legla na naša srca, ko smo se zamislili, da moramo mi za istimi zidovi braniti vero in dom, pa ne pred Turki, ampak pred Slovenci. In ti, Tomaž, si nas bodril, naj vztrajamo v tem težkem in svetem boju. Niso nas uničili Turki, ki so skozi stoletja teptali našo zemljo, pa tudi partizani nas ne bodo. Tako si nam govoril, naš dobri Tomaž. Sedaj pa si moral darovati

Kaj je NOVEGA

Dekan Hladnik — 80 letnik

Dne 13. maja je praznoval osemdesetletnico rojstva za vse dobro in blago vneti dekan Janez Hladnik, župnik v Št. Vidu pri Stični. Tako v cerkvi kakor izven nje je bil naš jubilar med najbolj zglednimi duhovniki. Izredno se je vedno zanimal za gospodarstvo, sam delal in odrasle ter mladino učil v kmetijstvu in sadjereji ter jih navduševal za združništvo. Ljudstvo je g. dekana-jubilanta povsod zelo cenilo in ga svoje dni izbralo tudi za državnega poslanca v dunajski parlament.

Bog ohrani gospoda jubilarja v korist Cerkve in domovine do skrajnih mej človeškega življenja!

Dekan Wester — 70 letnik

V četrtek 6. maja je slavil v krogu prijateljev 70 letnico življenja cerkniški dekan in župnik g. Alojzij Wester. Rojen je bil na Bledu. Kot duhovnik je bil v službi v Selcih, Zagorju, Slavini in v Grahovem. Za svoje velike zasluge na cerkvenem in gospodarskem polju je bil imenovan za duhovnega svetnika. — V župniji je kakor oče

priključen in spoštovan. Želimo gospodu jubilarju iz vsega srca še mnogo srečnih in blagoslovljenih let!

d Slovesnost na Rakovniku. Ker bo letos prvo nedeljo po 24. maju, ko je Rakovnik navadno obhajal slovesnost Marije Pom. kristjanov, po vseh župnijah slovesna posveitev brezmodnežnemu Marijinemu Srcu, bo slovesnost Marije Pom. kristjanov na Rakovniku že 23. V. z običajno procesijo ob pol 4 popoldne. Ker letos ne bo tujih romarjev, je želeli, da se v čim večjem številu udeležijo Ljubljanci. Namen vseh pobožnosti bo prošnja k Mariji Pom. kristjanov za mir in blagoslov naroda.

d Slovensko koralno mašo je po vatikanski izdaji priredil in harmoniziral kanonik dr. Fr. Kimovec, ki jo je sam tudi izdal. Delo je po knjigarnah naprodaj po 6 lir, pri skladatelju pa po 4,50 lir.

d Nov vlak. Od ponedeljka, 10. maja naprej so uvedli na progi Metlika-Ljubljana dnevni vlak št. 9214, ki odhaja iz Metlike ob 2.22, iz Novega mesta ob 7.53 in prihaja v Ljubljano ob 10.05; z istim dnevom so ustavili na isti progi vlak št. 9218, ki je odhajal iz Metlike ob 12.44, iz Novega mesta ob 14.13 in prihajal v Ljubljano ob 16.38.

d Nagrado za oddajo riža in koruze v letu 1942-43 so določili na 14 lir za stot riža, in 10 lir za stot koruze.

d Jubileji. Petdesetletnik je postal 7. maja znani slovenski pesnik in pisatelj Ivan Albreht. — 60 letnico rojstva je praznoval istega dne mladinski pisatelj in bivši šolski nadzornik

svoje življenje za Boga in njegovo vero ter dragi slovenski narod, ki ga je brezbožni komunizem sklenil uničiti.

Nepopisno žalost je tvoja smrt povzročila tvojim domačim, ki so v tebi gledali prelep sad svoje skrbne vzgoje. Res je, z zemeljskimi očmi gledano je tvoja smrt nerazumljiva in hud udarec, toda vedeti moramo, da je naše življenje le nekaka priprava za večnost.

Prej si bil skromen in nepoznan kmečki fant, toda v trenutku, ko si padel, je tvoje ime zaželelo med imeni vseh tistih Slovencev, ki so padli v borbi za pravico. Dokler bo živel naš rod na tej zemlji, se te bo spominjal s hvaležnostjo in ljubeznijo.

Josip Korban. — 70 letnico rojstva je obhajal te dni v Ljubljani ugleden in veren krščanski mož, mizarski mojster Alojzij Metlar. — Daj Gospod jubilarjem še mnogo zadovoljnih let! d Odličan zdravnik-kirurg profesor Robert Falconi je umrl pred kratkim v Neaplju. S svojo izredno spretnostjo je nešteti rešil življenja.

d Površina vojnih vrtov v Italiji, urejenih na prizadevanja Dopolavora, znaša 43,5 milij. kvadratnih kilometrov, vrednost pridelka na teh vrtovih pa okrog 5000 milijonov lir. V Italiji goje sedaj 17,5 milijona kunccev in en milijon kokoši. Dopolavoro je posvetil svojo pozornost tudi pogozdovanju in so doslej zasadili 3.100.000 mladih dreves.

d Netipizirane klobuke ne smejo prodajati. Ministrstvo za korporacije je odločilo, da je prepovedana prodaja netipiziranih klobukov. Prodajati se smejo torej samo klobuki, ki jim je cena po skupinah uradno določena.

d 7 bratov Babnikov čebelarji v Zg. Šiški.

d Papež Pij je v nedeljo 2. maja sprejel v posebni audienci nadškofa msgr. Ant. Santina.

d Nove odredbe oblasti je priobčilo dnevno časopisje pod sledečimi naslovi: Vpis vseh motornih vozil pri uradu za civilno motorizacijo in v javni avtomobilski register. Uredba o poenotenju poslovnih knjižic. Ureditev razdelitve civilnih čevljev. Predpisi za usposobljenostni izpit učiteljev. Inventar na roko vezanih izdelkov. Določbe o ugotovitvi sestava in opreme kmetij v pokrajini. Inventarizacija konfiskiranih oblaci za novorojenčke. Sprememba predpisov za izpite na srednjih šolah.

d Podjeten odvetaik. V italijanski Lucci so varnostni činitelji djeli pod ključ odvetaika Enrika Grossija iz Papiane. Mož je prodajal fižol po 28 lir, prekajeno gnjat po 140 lir za kilogram. Odvetaiku so zaplenili dve veliki gnjati in 145 kg fižola.

d 88 letnik je postal upokojeni šolski upravitelj Janko Zirovnik, znani zbiratelj narodnih pesmi za moške in mešane pevske zборе.

d Družba »Emona« v Ljubljani je začela prodajati hiše in zemljišča na Kočevskem. Omočeno je vsakomur, da si v »mejah lastnih možnosti kupi pri družbi »Emona«, kar smatra zase kot najprikladnejše. Važna je tudi okoliščina, da so pogodbe z družbo »Emona« proste vseh pristojbin za prenos in prepis v zemljski knjigi. Kupci nimajo nikakih drugih izdatkov razen kupnine.

d Ljubljanski ponesrečenci. Med vožnjo je padel z motocikla in dobil hude poškodbe po glavi 28 letni sofer Anton Skrinjar iz Ljubljane. — Pri padcu si je zlomil levo nogo 28 letni pletilec Karel Prijatelj z Ježice. — Mali delavec sin, 12 letni Tomaž Triber, je bil priključen na dermatološki oddelek, ker je bil po vsem životu hudo opečen. Dečku se je vnela obleka in bi bil kmalu postal goreča baklja, da mu niso z nje strgli obleke. — Gizela Dermotova, 40 letna zasebnica, je padla in si poškodovala desno nogo. — Neža Šornova, 63 letna železničarjeva žena, si je pri padcu zlomila desno nogo.

d Nesreča ne počiva. V Logu pri Brezovici bivajoča delavka, 25 letna Angela Remškarjeva, je na cesti padla in si zlomila desno nogo. — Ludvika Zalarja, 12 letnega pastirčka, je v Tomišlju konj brenil v trebuh, da je dobil hude notranje poškodbe. — 55 letni žel. delavec so je peljal s kolesom iz Kožnincev proti Podlehniku pri Ptujju. Na nerodnem mestu je tako nesrečno padel, da je oblezel mrtev. Sterbal je bil doma iz Vrsta v ptujskem okrožju. — V Ljubljansko splošno bolnišnico na kirurški oddelek sta bili prepeljani dve žrtvi slamo-reznice. Prva žrtev je bila z Vrhnice, od koder so pripeljali 5 letnega posestnikovega sina Janca Zeleznika, ki mu je slamo-reznica zdrobila desno roko. Druga žrtev je 20 letna delavka Ana Gorjupova, doma iz Sv. Jurija pri Grosupljem. Slamo-reznica ji je odrezala prste na desni roki. — Na Igu je konj brenil 2 letno hčerko služkinje Majdo Pečarjevo v čelo in ji prebil lobanjo. — Mizarski pomočnik, 18 letni France Trunkelj na Krki, se je pri mizarskem delu močno vsekav v levo roko. — V Vrbljenju na Izanskem so se vaški otroci igrali in lovili. Mala Francka Primožičeva, 6 letna posestnikova hčerka, se je med igro spotaknila, padla in si zlomila levo nogo. — Marija Modičeva, dveletna hčerka posestnika v Tomišlju, je padla z lestve in se močno poškodovala. Dobila je tudi notranje poškodbe.

POBEGU UJETNIK

PRIGODE UJETA NAPOLÉONOVEGA VOJAKA

»Dobro; pa odidite od tegale, kar sem vam dala.« Tako rekoč sem ji dal petindvajset gvinej spravil, tako da mi je ostalo še pet gvinej in nekaj drobiža v žepu. »Kar je več, tudi za hrano in slane Rowleyja in tekoče stroške.«

»Saj boste vendar prišli nazaj, gospod Anne!« je vzkliznil Rowley.

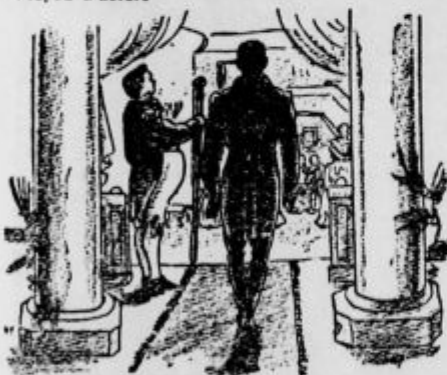
»Kar bojim se, da se midva nekako igrava, dragi moj. Kje pa je tisti strogi red? Pomislil no malo! Pripravljaj se je namreč, da bi skočil iz postelje. Zdaj nimaš drugega opravka, kakor da potakaš, da mine vsaka nevarnost, v tem pa na skrivaj stopiš do gospoda Robbieja ali do gospice Gilchrist in se jima predstaviš. Ohadva ti bosta dala napotila. Tukaj imaš njune naslove.«

»Če se ne boste bolj brigali za tega mladega fantja, je segla gospa Rankine v besedo, ob samo jedel, da bo še umrl, o pijači še ne govorim.« Rowley se se je zdrnil. »Vendar bom že pazila nanj.«

»Njegovo dušo je treba rešiti, zna pa tudi snajti nože.«

Vendar si ni pustila ugovarjati. Izročil sem ji torej fanta v ta dvojni namen, jaz pa sem se podal s parom galoš iz ostaline rajuškega Mc Rankina na premočene ulice.

Vstopnica na ples me je napotila na Buccleuchov trg, ne daleč od Jurjeve ceste. Tam je stala ob pouličnih svetilkah pod šotorko množica premočenih gledalcev, gostje pa so že vreli skupaj. Pogumno sem pohitel še jaz v hišo, stopal po po stopnicah, okrašenih z zastavicami, zimzelom in narodnimi znaki. Zgoraj me je čakal častitljiv služabnik. »Garderoba na levo, gospode, mi je rekel. Stiril sem tako in zamenjal površnik in galoše za kovinske ploščice. «Kako vam je ime gospod?« je zagodrnjal sklonjen čez moj listek medtem ko sem jaz malo postal nesrpen, da bi hitro pregledal plesno dvorano in moje poprišče; zdajci pa se je odkasljaj in zagrmel na vee grio: »Gospod Ducie.«

»Gospod Lucie«

Bilo mi je, kot da bi nastopil na odru: »Trobenja zatrobi. Nastopi grof preoblečen.« Da povem po resnici, ta nastop je bil nekaj mučnega zame. Stoli ob zidu so bili še malo zasedeni in zavoljo tega je vzbujal moj prihod vznemirjajočo pozornost. Vse: ljudje, zrcala, reflektorji, lestenci so bili videti, da imajo oči. Majhen ceremonijar, okrogel kot rozeta, ki so je nosil v gumbnici, se je odločil od najbližje grube in je stopil k meni gladko se gibajoč kot drsalec in se mi laskavo nasmešnil.

»Gospod — re — Ducie, če sem prav slišal, jeli? Gotovo tuje v našem mestu in plesalec, kot upam, neli?« Priklonil sem se mu. »Storite mi to veselje, gospod Ducie, da vam preskrbim plesalko.«

»Če ste tako prijazni in me seznanite z mla-do damo tam na tisti strani pod odrom za orkester...« Spoznal sem namreč Ronaldovo ljube-zen, ki je bila rdeče oblečena pri čajniki pri go-spodu Robbieju, čeprav je danes nosila zeleno obleko.

»Gospo Mc Bean, gospico Kamilo Mc Bean? Seveda, z veseljem. Vi kažete, gospod, da znate imenitno izbirati. Prosim, stopite z menoj!«

Peljal me je skozi dvorano in me predstavil. Kot odgovor mojemu priklonu je gospica Mc Bean vnovič pokazala živahno gibanje z ramami in me predstavila svoji materi v trdo, črno svilo oblečeni dami z brki, ki je nosila na glavi črno av-bico z rdečim okrasom.

»Vsak prijatelj gospoda Robbieja nam je prav dobro došel,« je zašumljala gospa Mc Bean in ljubeznivo nagnila glavo. Poglejmo, Kamila, draga moja, sira in ladi Fraser — kako lepo ji pristaja diadem z briljanti! Vi ste pa nocoj zgo-daj prišli! Nameravate dalj časa ostati v našem mestu, gospod Ducie?«

»Bojim se, gospa, da bom moral že jutri zju-traj zopet odpotovati.«

»Gotovo ste si že ogledali vse naše zname-nitosti, kajne? Naš grad, na primer? Glej no, Kamila, draga moja, gospica Serymgeour ima svoj kitajski krep obiti s taistim progastim tra-kom, ki sva ga videli včeraj v novi prodajalni v Knežji ulici. Morebiti nama more gospod Ducie povedati, če so takšni trakovi letos v resnici prav v modi v Londonu in v Bathu?«

Tedajci je zaigrala godba in jaz sem odplesal a prav nič se upirajoč Kamilo po dvorani. Zdalj so novo došli prihajali drug za drugim. Poslušal sem, kako je stari služabnik pri vratih plesne dvorane oznanjal imena za imeni, nikdar pa ime-na, ki so ga moji živelci venomer ponavljali. Mi-nute so minevale in moral sem spremiti gospo in gospico Mc Bean zopet na njuno mesto pod galerijo.

»Gospica Gilchrist — gospica Flora Gilchrist — gospod Ronald Gilchrist! Gospod Robbie! Ma-jor Artur Chevenix!«

Kot strel me je zadelo prvo ime in me pri-bilo na moj prostor, vendar samo za trenutek. Preden pa je izklicalec najvil cel seznam oseb, sem zasidral Mc Beanovi na njunem sidrišču in zdaj planil v bojno črto svojih sovražnikov. Izraz njihovih obrazov je bil tak, da bi ga najraješi na-slikal. Flori je močna rdečica zalila lica in njene ustnice so se odprle v prekrasnem kriku začude-nja. Gospod Robbie je vzrleščepece njuhalnega. Ronald je postal rdeč kot rak, major Chevenix pa bled kot zid. Samo neustrašena gospica Gil-christ ni trznila s trepalnicami.

»Kaj pa naj to pomeni? me je nahrulila, se korajžno vzravnala in me strogo gledala skozi svoja zlata očala.

»Gospa,« sem odvrnil pogledavši Chevenixa, »temu bi se dalo reči roparski pohod neke vrste.«

Tedajci pa se je oglasil Chevenix: »gospica Gilchrist, vi vendar ne boste —«

Jaz pa sem bil še urneši od njega: »Kdaj, gospa, pa je vileški major Chevenix prevzel me-sto gospoda da Robbieja kot domači svetovalec?«

»Hm,« je zamomljala gospica Gilchrist; njen glas ni bil tak, da bi mi jemal pogum, vendar je uprla oči v odvetnika.

»Cenjena gospa,« je rekel Robbie odgovarja-joč na njen vprašujoči pogled, »podobno je, da je ta nespametni mladi gospod zažgal svoje ladje za seboj in se zdaj brez dvoma silno malo zmeni zato, če si pri tako junaškem požuru še prlov ne ožge. Ker pa govorim kot vaš domači svetovalec — te besede je govoril s takim poudarkom, da sem bil prepričan, da sta si bila prav malo na-klonjena on in major Chevenix, ki se je rinil naprej — «bi rekel, da nam nič ne hasne, če po-daljšamo vpiho te velike družbe ves prizor. Gre-ste v igralno sobo, gospa?«

Prijela je odvetnika za roko in, odhitela ž njim in pustila za seboj gospoda Ronalda rdečega obraza, majorja pa bledega in osuplega.

»Štiri od šest ostane dve,« sem rekel, se hitro polastil Florine roke in jo odpeljal iz bližnje mol-čeče baterije.

»Zdaj pa, predraga moja,« sem še pristavil, brž, ko sva našla dva oddaljena stola, »te pro-sim, da bi se vedla, kot da bi se danes videla prvokrat ali drugokrat v življenju. Razvij pahla-žo — tako, Zdaj me pa poslušaj! Moj bratranec Aldin je tukaj v mestu in stanuje v hotelu Dum-breck. Ne, ne povešaj pahlažeto!

Ceprav ji je drhtela drobna roka, je ven-darje držala pahlažo kvišku.

»Je pa nekaj še vse hušnega. Pripeljal je

seboj biriše iz Bow-streeta, ki prejkone zdajše slikajo po celem mestu, kje da stanujem.«

»Ti pa ostajaj v mestu in se še kašča tukaj! Pa ravno tukaj, kakor da bi ne bilo drugega kraja na svetlu! Ej, to je blazno! Oj Anne, zakaj si vendar tako strašno predrzen?«

»Iz prav enostavnega vzroka, ker sem bil norec, predraga. Ostali denar sem vložil v banko v Jurjevi ulici, banko pa nadzorujejo Alainovi biriči. Če hočem in morem potovati na jug, mo-ram imeti denar. Zavoljo tega sem moral govoriti s teboj in te prositi, da mi daš denar, ki ga hra-niš za mene tako prijazno.«

Pahlaža se ji je povesila; roke so ji negibč-no počivale na kolnih, in z bednim pogledom, polnim samoočitania, je strmela v mene.

»Jaz pa sem nocoj zaprla bankovce — ko sem se napravljala za ples — in prvokrat so se ločili od mojega srca! O, kako nevredna sem, ne-vredna zaupanja!«

»To, predraga, vendar ni nič tako hudega! Saj greš nocoj domov, pa jih skriješ neke — na primer v kotu pod vrtnim —«

»Počakaj, daj, da malo premislim.« Dvignila je zopet pahlažo in pogled se ji je pomračil, ko je premišljevala, jaz pa jo gledal. »Saj poznaš griček, čez katerega se mora tik pred Swansto-nom? Mislim, da nima imena, ampak z Ronal-dom sva mu dala še ko sva bila otroka, ime Ribji hrbet; na vrhu namreč raste vrsta borovcev, ki je na moč podobna plavuti. Na vzhodni strani ali obranko pa je star kamnolom. Če hočeš biti ob osmih tam — mislim, da bom mogla tako urediti, da ti prinesem denar.«

»Ampak čemu bi tvegala kaj takega?«

»Prosim, Anne, prosim te, pusti me, da jaz tudi nekaj storim! Da bi ti vedel, kaj se pravi sedeti mirno doma, v tem, ko ti, predra-gi —«

»Grof St. Ives!«

To ime, zaklicano od vrat je uglišil kakor zvon na vzbuno vse njene prijazne besede. Videl sem, kako se je Ronald, ki se je nekoliko ko-rakov daleč od naju zabaval z gospico Mc Bean, zasukal na peti, nato pa se je ves preplašen po-časi zopet okrenil proti nama. Ni bilo časa, da bi se skril. Da bi dospel v sobo za čajali v igralno sobo, bi moral prekorčiti dvanaest čevljev pro-stege prostora. S Floro sva sedela ravno nasproti glavnemu vhodu, tam pa je že stal moj bratra-nec z lornjonom ob obeh, naličkan in ožarjen, pa mazilo za lase in neokusno modo uprav izžarujoč. Mahoma je naju opazil, se okrenil na desno in govoril z nekom v sprednji sobi. Nato pa se je iznova obrnil in odkorakal poln zmagozlasja na-ravnost proti nama. Flori je pošla sapa, ko sem vstal, da ga nagovorim.

»Prosim, dragi, predstavite me.«

»Dober večer, bratranec! Bral sem že v čas-niku, da ste počastili to mesto s svojim obiskom.«

»Da, v hotelu Dumbreck, kjer me pa vi, dragi moj Anna, še niste razveselili s svojim po-setom.«

»Menil sem, da me boste prehiteli s tako vljudnostjo. Videl sem tudi enega vaših najno-vejših prijateljev na ulici, mislim.«

Pogledal me je in odgovoril s krohotom: »Haha! Kar prisilili ste nas do pravcate gonje. Moj dragi Anne, sam Bog ve, da vse kaže, da ste precej podobni zajcu, ker venomer pušate sle-dove za seboj, kamor se obrnete. Za Boga, to se mi tudi še malo ne zdi čudno! Pri tem je z nesramnim pogledom meril Floro od glave do nog.«

»Prosim, dragi, predstavite me.«

»Naj me krogla predere, če to storim.«

»To prednost, mislim, imajo samo vojaki,« je rekel zamišljeno.

V spomin na špansko državljansko vojno

Dragocenosti, ki so jih komunisti nakradli po raznih cerkvah v Santandru

Nekaj let pred sedanjo svetovno vojno je izbruhnila v Španiji krvava državljanska vojna. Generalu Francu se je po nekajletnih bojih z upornimi komunisti posrečilo vstajo zatreti in tako preprečiti sovjetizacijo te lepe katoli-

ške dežele. Zelo važno, če ne odločilno vlogo so, v španski meščanski vojni igrali številni italijanski in nemški prostovoljci, ki so se hrabro borili proti brezbožnemu komunizmu. Mnogi izmed njih so za svobodno Španijo žrtvovali tudi svoje življenje. Na žalost so bili na španski komunistični strani zastopani po svojih izgubljenih sinovih tudi — Slovenci. Česa so naše zapeljance naučili španski komunistični učitelji, čuti naš narod v teh težkih časih na lastni koži.

Žrtve komunistične morije na ulici v Malagi

Komunisti streljajo Kristusov kip v Barceloni

Oskrunjen kip Srca Jezusovega v Barceloni

Razvaline katoliškega zavoda v Barceloni

Tudi pri nas podivjano partizanstvo požiga slovenske katoliške cerkve in z ognjem uničuje šole in prosvetne domove, zibelke pravega slovenskega napredka in omike. Stotine slovenskih rojakov, očetov in mater, sester in bratov, najboljših med najboljšimi je umrlo mučeniške smrti. Komunistične zverine so jih trpinčile na najgrozotejšje načine zato, ker je naš slovenski človek bil in tudi hoče ostati veren in zaveden katoličan.

Komunist ruši Kristusov spomenik v Madridu

KRALJIČEK

Ljudska povest. Podomacil France Premrl

»Zakaj? To ti hočem povedati. Prvič nima Majda še prav nikake bale in drugič je v urarjevi hiši, kolikor sem videl, marsikaj obrabljeno, pokvarjeno in zanemarjeno. Saj tudi ni čudno, če se v hiši pet in dvajset let in še več nič ne stori. Stene so zamazane in okajene in bi jih bilo treba nanovo pobeliti, tudi pohištvo in zlasti v kuhinji bi bilo potrebno popravila. Preden pride gospodinja k hiši, je vendar treba ves dom lepo urediti.«

»V treh tednih se lahko marsikaj naredi. Sicer pa sploh ni tako pomanjkljivo,« je izjavil fant.

»Tu se zopet vidi, da nimaš nobenega preudar-ka... Za pripravo na poroko je treba ne samo tri tedne, ampak najmanj tri mesece... Če že na vsak način mora biti, se lahko poročita čez tri mesece — torej v četrty leta. Prej niti misli!«

Oba mlada človeka sta se vprašujoče spogledala. Po kratkem odmoru je rekla deklica lahkavo Kraljičku:

»Janez, ti si razsoden, uvideven človek. Za par mesecev prej ali pozneje nama tudi ni toliko. Vdaj se in privoli v to, lepo te prosim.«

»Rad, rad, Majda,« je zaklical mladenič; »tebi na ljubo storim vse. Lahko zahtevaš, kar hočeš.«

Tu se je obrnilo dekle na starega in je izjavilo z odločnim glasom:

»Torej, oče, poročiva se v treh mesecih, dalje pa ne bova na noben način odlašala. Ostati morate pri svoji besedi.«

»Mmmm, še nikdar nisem svoje besede snedel,« je zagodrnjal pek. »... Sicer pa ne gledam nič manj na sposobnost in pravost kot Jernej. Zato zahtevam, da nimata med tem časom nobenih tajnih sestankov — in tebi, fant, moram povedati, da mi bo ljubo, če ne boš zahajal prepogosto v našo hišo.«

Kraljičku je planila temna rdečica v obraz in odvrnil je užaljeno:

»Nikdar več ne bom prišel sem, razen ko me boste poklicali. Za Majdino roko se vam zahvaljujem. In sedaj grem domov. Lahko noč!«

Rahlo je stisnil dekletu roko in odhitel skozi vrata.

Zunaj se je ravnokar prikazala polna luna nad trgovin in se Kraljičko poredno smejala v obraz in ga priganjala, da se je še bolj urno podvival domov. Za zadnjimi hišami je zaslišal nenadoma lah-

danes nekaj dati; toda ni bilo mogoče pred očmi svojega očeta. Prosim te, vzemi sedaj.«

Na odprti roki ji je držal nasproti zlat prstanček, na katerem se je bleščal ob spreminjajočem se luninem sijaj majhen diamant. Deklica je hlastno segla po prstanu in si ga nataknila na prst.

»Janez, Janez,« se je radovala, »poglej, kako izvrstno si pogodil! Prstanček se prilega mojemu prstu kot umerjen. Toda predrag, predragocen je zame.«

»Zate, Majda, ni nič predragoceno, ne v nebesih ne na zemlji.«

»Kaj naj pa jaz tebi darujem?«

»Darovala si mi že najboljšo, kar je na vsem svetu — sebe samo.«

»In meni si napravil s prstanom neizmerno veselje. Nikdar več ga ne bom dala s prsta. Kolikorkrat ga bom pogledala, se bom spomnila, kako me imaš rad.«

»Da, Majda, rad te imam... Če bi se utegnilo zgoditi, da bi kdaj prstan zavrgla ali mi ga vrnila, tedaj bi bilo zame vse končano — vse upanje, vsa sreča — končano za vedno.«

»Janez, kako si moreš kaj takega samo misliti! Prej kot dam prstanček z roke, naj mi poiči srce.«

Umolknila sta oba globoko ganjena. Čez nekaj časa je rekla deklica:

»Veš, zakaj sem prav za prav pritekla za tabo? ... Tega, kar je rekel oče, ne smem tako resno vzeti. Večkrat moraš priti k nam, če mogoče, vsak dan.«

»Ne zahtevaj tega od mene, Majda. Saj veš, da sem nagle jeze, in tvoj oče je malo robat. Kako lahko bi prišlo do takega spora, pri čemer bi morala ti največ trpeti. To bi mi bilo neznosno... Toda tebe bi nekaj prosil. Bodi tako dobra in pridi tu pa tam kdaj mimo urareke hiše. Saj ti ni treba noter stopiti, ampak le mimo iti, samo da te bom mogel videti.«

»Da, to bom storila. Bom že tako ukrenila, da ne bo vzbujalo pozornosti, če bom prišla vsak dan. In prinesla ti bom vsakokrat pozdrav.«

Imel je veliko skušnjavo, da bi jo poljubil; toda brž je premagal to misel in rekel:

»Majda, sedaj moraš iti domov. Obljubila eva, da se ne bova shajala na nobenih tajnih sestankih.«

»Prav imaš. Sedaj sva tako rekoč zaročena. In ta čas do poroke hočeva eveto preživeti. Bog s teboj, Janez!«

»Lahko noč, Majda — ljuba!«

Odšla je naglo nazaj v trg, on pa je počasi korakal proti samotni urareki hiši. Polna luna nad Kozlovim robom se je premeteno smejala in je zašepetala šegavim zvezdicam, ki so se vrtele okrog nje, na ušesa:

»Ljubezen in zvestoba hitro zginja, hitreje kot se moj obraz spreminja.«

XII.

Nekega naslednjega dne je prisodila sodnija Kraljičku kot postavnemu dediču Godrnjačevu hišo in podjetje z zemljiščem vred in ta je plačal za to tri sto petdeset goldinarjev prevzemne pristojbine, ki jo je poravnal z dvigom iz svoje hranilne knjižice. Sedaj je bil pravi posestnik legepa imetja in to ga ni navdajalo samo z veseljem, ampak tudi z majhnim ponosom. Njegovi prihranki obenem z ostankom vloge v hranilnici so bili še vedno lepa vsotica, tako da je lahko dobro shajal in si še marsikaj pripravil. Razen tega je šlo tudi podjetje skoraj bolj kot za časa starega mojstra; kajti ljudje so imeli radi pridnega, postrežljivega mladeniča in so mu tudi privoščili srečno naključje z dediščino. Hišna oprava, stanovanjska in kuhinjska oprema je bilo v prav dobrem stanju in tudi vsega dovolj. Kolikorkrat je hodil Kraljiček po hiši in ogledoval posamezne prostore, se mu je srce smejalo zadovoljnosti. Niti sanjal ni, da bo nikdar, da bo mogel kdaj tako krasno hišo z vsem bogato opremljeno imenovati svojo lastnino. Vse njegovo mišljenje in prizadevanje je bilo sedaj usmerjeno na to, da pripravi za Majdo čim bolj prikupen in dostojen dom. Tu se je spomnil škrica, ki je pač bil po svojem poklicu slikar, in če se je potrudil, je tudi umel hiše in sobe izvrstno poslikati. Urar ga je dal poklicati in mu je po-

nudil delo. Z obema rokama je ubogi siromak zagrabil za to, kajti ob tem času ni živel v sijajnih razmerah. Zelodee mu je krulil, možnjček je bil popolnoma prazen, njegova obleka sicer čista, toda zelo revna. Namesto preslegastega fraka je imel na sebi sedaj drugega, ki mu je bil nekoliko predolg, se svetlil v raznih barvah in razodeval duhovniški kraj. Zares je dobil oblačilo od mostarskega župnika v dar. Ubogi mož je smatral Kraljičkovo ponudbo, da ostane več tednov pri njem in mu v tem času vso hišo nekoliko olepša, za rešitev iz velike stiske, da, skoraj za srečen loterijski dobiček, in obljubil je, da si bo prizadel z vsemi zmognostmi, da ustvari posebno umetnino. Kraljičku je bilo na dvojen način ustreženo: prvič bo z majhnimi stroški na novo poslikana hiša, drugič bo imel tovariša v samotnem stanovanju. Ko sta skupno napravila načrt za poslikanje vse hiše, se je škric takoj lotil dela z očitno vno mo najprej v izbi.

Dal je stenam zelo toplo, rumenkasto barvo, jo okrasil z zlatim bleskom in na vrhu je obrobil ploskve s pedenj širokim svetlozelenim pasom, kamor je naslikal čudovito lepe, pisane cvetke, smehljajoče se angelske glave in razne živalske podobe. Strop je dobil lahko, svetlo-modro barvo, na sredi je bilo božje oko, od katerega so sijali zlati žarki, in vse naokrog se je lesketalo polno srebrnih zvezdic. Med slikanjem je škric tudi pesmice skladal, ki jih je potem vpletel med slike. Na široki ploskvi nad obema oknom je napravil z lepo okrašenimi črkami napis:

Največja sreča za moža, ki pridno ženko ima doma. Komaj jutro napoči, že iz postelje skoči. Se po hiši vrti, za družino skrbi, kaj dobrega kuha in peče ji kruha, posodo pomiva ter pere in šiva, močička razvaja, otroke vzgaja. Ko noč se napravi, še dela ne ustavi. Ko vsem drugim postreže, šele sama se uleže.«

Mladi hišni gospodar je bil za slikarje ves vnet, toda o napisu ni vedel, kako naj sodi. Zdel se mu je nekam španski, toda zadovoljil se je z njim, ko mu je škric pojasnil, da so še po imenitnih cerkvah poleg slik tudi primerni napisi. — Nato se je lotil slikar in pesnik kuhinje. To je poslikal z medlo srebrnosivo barvo. Po sredi pa je potegnil pol metra širok bel pas, kjer je upodobil vse mogoče jestvine — maslene kolače, potice, gnjati, vence klobas, pečenke, pirhe, sadje — in sicer tako mikavno in naravno, da bi človek kar segel z roko po teh dobrotah in ugriznil vanje. Tudi tukaj ni bilo brez napisa, ki se je glasil:

(Nadaljevanje prihodnjt.)

»Janez, Janez...«

ke, nagle korake, ki so mu sledili. Ko se je ustavil, ga je že dohitelo pekovo dekle in zašepetalo:

»Janez, počakaj, moram za trenutek s teboj govoriti.«

»Majda, ti?« se je iznenadil skoraj prestrašeno.

»Kaj pa je še?«

»Nič, nič... Kaj ne, Janez, jezen si na očeta, ker te je razžalil?«

»Ni mi mar za nobenega človeka, razen zate. Če imam tebe, se za vse drugo ne zmenim.«

»In jaz imam tebe tako od srca rada, da niti ne morem povedati, kako.«

Tedaj je segel v žep svojega telovnika in potegnil ven škatlico, iz katere je vzel nekaj bleščečega.

»Majda,« je rekel na lahko, »tu sem ti hotel

D. Lj.:

Naša rešitev

Ko blisk za bliskom šviga po obzorju valovi so se divje razbesneli, s pošastno roko dolni so zajeli, ki osamljen je na širokem morju.

Peneči val zažene ga v tišino; brodarju v groznem strahu dih zastane. Spomin na Mater božjo ga prevzame, ko v temno se pogreza spet globino. —

Ko vojna čaša polna je do roba in delež vseh: preskušnje in trpljenje... Pred nami vstaja rožnata podoba:

Srce prečisto, naše bo rešenj!
Ob njem človeštvu sine boljša doba,
zapólje v srcu novo mu življenje.

NOVI GROBOVI

Smrt najstarejše ženske v vrhniški okolici

Dne 12. maja t. l. je umrla v Bevkah pri »Andrejčevih« daleč od okoli najstarejša oseba — »Andrejčeva« mati Neža Lenarčič, rojena Stanovnik. Pokojnica se je rodila 21. januarja 1849 v Bevkah, kjer je potem preživela vseh svojih 93 let v delu in trpljenju, v molitvi in vdanosti v božjo voljo. Rajnica je živel v vedno enakih prav skromnih raz-

merah, sprva kot hči gostača mizarja, nato kot žena hišarja in nazadnje kot vdova pri sinu Janezu, malem posestniku. Pokojnica je bila vedno čvrstega zdravlja, rojena iz družine, kjer je visoka starost nekaj običajnega, vedno delavna, vedno skromna v hrani in v obleki, vedno zadovoljna z malim in vedno vesela srca! Zaradi njene dobrodnosti in dobrotelosti ter zglednega krščanskega življenja ji vsi vaščani in okoličani kot najstarejši priči davnine želimo iz srca, da se sedaj spočije pri velikih prihah sedanjosti — v Srcu Jezusovem in Marijinem.

*

V Osnabrücku je 3. aprila umrl general bivše jugoslovanske vojske Dragomir M. Popović. — V St. Rupertu so djali v grob deveto žrtev Mavrsarjeve družine, padle za vero proti komunizmu 21. letnega Dolfeja Mavrsarja. — V Naklem je umrl po daljši bolezni pismonoša Jože Tomazin, na Jesenicah pa Antonija Laznikova. — V Bizoviku so pokopali mizarja Antona Hribarja. — V belgrajski bolnišnici je zapustil solzno dolino Lužar Andrej, doma iz Mengša. — V Novem mestu je umrla posestnica Marta Golež roj. Kuljaj. — Pri Sv. Juriju ob juž. železnici je odšel v večnost 77 letni posestnik Jožef Vovk. — V St. Vidu nad Ljubljano so umrli: Antonija Bečan, Franc Gladek, Roza Šešteršič, Marija Zaletel in Jakob Sušteršič, na Brezjah pa Ana Gruđen in Marijan Pirnat. — Na Logu pri Brezovici je zaspala v Gospodu 80 letna Marija Rus. — Na Šujici pri Dobrovi je umrl posestnik Ivan Suhadolc, v Trebnjem pa železn. upokojenec Kramar Gregor. — V Ljubljani so odšli v večnost: 78 letna vdova Emilija Sušteršič, inspektor drž. železnice v p. Avgust Zadnik, vdova po nadučitelju Amaliji Silc roj. Božič, vdova po okr. tajniku Angela Svoboda, Zora Kosenina roj. Rakos, mati šefa-primarja Antonija Debevec roj. Kocmur, soproga vseučiliškega profesorja Emilija Weber, soproga železn. uslužbenca Ivana Zele roj. Spacapan, 87 letni Ivan Zavašnik, inž. Hugo Spitzer, višji poštni kontrolor v p. Andrej Šumi, gostilničar Ferdinand Balija in služitelj v p. 84 letni Weis Leopold. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

NAŠI VELIKI MOŽJE

Oče Alasia da Sommaripa

Kakor je velik nemški učenjak Megiser možno posegel v prve začetke naše knjige, tako je tudi znamenit italijanski zgodovinar in jezikoslovec oče Alasia iz Sommaripa opravil pomembno delo za Slovence v dobi katoliške obnove v začetku 17. stoletja.

Rodil se je okoli leta 1578. v Sommaripi del Bosco v Piemontu. Izhajal je iz plemenite italijanske družine, stopil v samostan in prišel l. 1601 obenem z grofom della Torre v Duino, brat tamkaj 1602 novo mašo in vodil v Duino redovno naselbino nekako do leta 1607., nato pa je bival v Genovi, Sommaripi in končno v Rimu, kjer je menda leta 1626, tudi umrl, najbrž v samostanu sv. Marcella.

Književno je začel že zgodaj delovati in je pisal znanstvene knjige v svojem materinem jeziku italijansko in v latinščini. Med drugim je napisal tudi mnogo prispevkov iz zgodovine svojega rodu Alasijev, svojega reda, rojstnega kraja in precej nabožnih del.

Bivajoč v Duino pa se je priučil tudi slovenščine in se v nji toliko izobrazil, da je leta 1607 že mogel napisati v Udinah drugi slovenski slovar pod naslovom »Vocabulario Italiano e Schiavot« (Italijansko-slovenski slovar). S tem svojim delom je Alasia hotel koristiti slovenskemu narodu »v stvari, ki se njega tiče, in pa redovnikom, kakor je sam zapisal v uvodu tega dela. Koristiti je tedaj hotel samostanskim očetom v Duinu pri njihovem dušnem pastirskem delu za slovenski živelj v tamkajšnji pokrajini. To je znamenito delo, saj je druga slovenska katoliška knjiga in obenem prvi poskus, dati slovenskemu katoliškemu duhovniku v roke potrebno knjigo (prejšnje verske knjige v slovenskem jeziku so bile razen enega Pachernoekevega katekizma 1574 vse protestantske!).

Alasijev vokalarij pa ni samo slovar, marveč vsebuje tudi kratka slovnična pravila glede slovenske sklanjatve in spregatve, dalje je pisatelj dal katoliškemu duhovniku v roke tudi uvod za branje nedeljskih evangelijev in listov in povrh še primer začetka in konca slovenske pridige. Priključil je tudi glavne obrazce cerkvenih

molitev, da jih je duhovnik lahko na prižnici vsako nedeljo ponavljal z verniki in jih tako naučil najpotrebnejših katoliških molitev, kakor očenaš, zdravomarijo, vero, deset božjih zapovedi v verzih, pet cerkvenih zapovedi in očitno kesanje za svelo spoved. Končno pa je dodal še petero cerkvenih ljudskih posmi, ki naj bi jih katoliški slovenski verniki peli na božič, za sv. Tri kralje, o veliki noči in binkošti.

Alasia je pisal svoje slovensko delo v čistem jeziku, kakor ga je tedaj govorila slovenska okolica Duina in Duino sam. Pravopis je seveda uporabil italijanski, ker mu razen Megiserja najbrž ni bila — vsaj podrobneje ne — znana nobena druga slovenska knjiga iz naše reformacijske dobe. Bolj kakor na protestantsko slovensko knjigo se je Alasia pri svojem delu naslonil gotovo na kake katoliške obrazce, ki so bili že pred njim v rabi v cerkvi v Duinu in okolici.

Vsem tem izrazito slovniškim, slovarskim in verskim tekstom pa je pisatelj dodal še zbirko italijansko slovenskih razgovorov za vsakdanjo uporabo Slovencev in Italijanov na ozemlju, ki je bolj ali manj dvojezično.

Tako se je zgodilo, da je oče Alasia prehitel s slovensko katoliško knjigo celó Ljubljano, saj smo tukaj že leta 1612 dobili znane Evangelije in liste v Candkovi priredbi in založbi škofa Hrena.

Vendar pa je delo Alasia iz Sommaripa ostalo za tiste čase Slovencev in Ljubljani, na Kranjskem in Koroškem ter Štajerskem neznano in se je potemtakem rabilo samo na slovenskem zahodu. Italijanu očetu Alasiji gre tedaj velika zasluga, da je v dobi katoliške obnove prvi, še pred Slovenci samimi, napisal prvo katoliško priročno knjigo za cerkveno porabo, prvi slovar v tisti dobi in prvi primerek italijansko slovenskih nujnih pogovorov. Za našo slovensko katoliško obnovo je njegovo delo tako pomembno, da nanj ne sme pozabiti nihče, ki spremlja prve početke slovenske knjige in ki se zaveda težav, ki spremljajo delo dušnega pastirja med ljudmi drugega jezika. In prav tem dušnim pastirjem je dal Alasia v roke vse potrebne pripomočke za njihovo čim bolj uspešno delo med Slovenci.

Okrog sosedov

s Počastitev slovenske družine s številnimi otroki. Družina Čakš iz celjske okolice je te dni dobila iz pisarne Adolfa Hitlerja listino, ki pravi, da je vodja nemškega rajha prevzel za 12. otroka te kmečke družine botrstvo. Mala je krščena na ime Inge Marija. Otrok je tudi dobil darilo. Družina ima sedaj 10 fantov in 2 deklici.

s 315 oseb z globo 27.450 mark so lansko leto zaradi črne borze kaznovali v radovljiškem okraju, piše gorenjski tednik.

s Ker je začela kazniti znake stekline, so te dni pripeljali v celjsko bolnišnico 10 letno Marijo Vodebovo od St. Jurija ob juž. železnici.

s Odlikovan Slovenec. Sin malega posestnika Alojz Smeh iz Topole pri Roguški Slatini je bil odlikovan za hrabrost na bojišču z železnim križcem 2. stopnje in s srebrnim znakom za ranjenost.

s S koleza je padel in se do smrti pobil 55 letni železniški delavec Franc Sterbal iz Brestja.

s Poslanica zagrebškega nadškofa. Zadnje dni aprila meseca je zagrebški nadškof dr. Stepinac izdal okrožnico na vso svojo duhovščino, s katero ji naroča, naj vernikom raztolmači zadnjo poslanico sv. očeta s prižnice. Istčasno ji naroča, naj vernike povabi, da ves mesec maj molijo po namenih papeža Pija XII. Posebno pa naj se z molitvijo zateče k Mariji mladina, ker nam »nihče, razen Njce — tako zaključuje svojo okrožnico zagrebški nadškof — »s svojim zagovorom pri Bogu ne more pomagati, da se

svetu zopet vrne mir in da zopet zacvete pravo krščansko življenje na zemlji.«

s Deset za enega. V Zagrebu uradno sporočajo, da so komunisti v Samoboru ubili dva meščana. Ker oblasti v zakonskem roku niso mogle izslediti pravih zločincev, so dale ustrezni dvajset uradno ugotovljenih komunističnih voditeljev.

s Pri delu za zmago. »Völkischer Beobachter« piše 9. maja: Zopet so prišli mladi možje z Gorenjskega v taborišče RAD-a. Taborišča so v različnih pokrajinah, dva v pokrajini Oberdonau, v pokrajinski kar najlepši okolici sta obe taborišči, in sicer prvo v ljubkem delu doline Aine in drugo ne daleč od jezera Traunsee. V obeh taboriščih je nastanjenih približno polovica Gorenjcev, polovica pa članov iz pokrajine Oberdonau. Taki pari so sedaj skupaj v isti sobi, skupaj delajo v istem vodu in v isti četi. Prav tako izkoriščajo svoj prosti čas največ skupaj. Ta tesna povezanost posameznih parov je seveda rodila tudi uspehe. Za mlade fante pa je tudi sicer izvrstno poskrbljeno. Povprečno so se vsi zredili za 4—5 kg. Vsako taborišče ima zdravniško nadzorstvo, kjer opravljajo tudi zaščitna cepljenja in članke rentgensko pregledujejo. Veliko Gorenjcev je imelo že obiske sorodnikov. Ti so vso ureditev taborišč zelo pohvalili in so zadovoljni odpovali nazaj domov.

s Tramvajski vozovi za 120 oseb. Te dni so bile opravljene v Celovcu prve poskusne vožnje, ki so jih imeli trije novi motorni vozovi celovske električne železnice. Novi vozovi so precej večji od starih. Vsak lahko za silo sprejme do 120 oseb.

Kaj pričakujemo od posvetitve Marijinega Sreca?

Prva korist, ki jo hočemo s tem češenjem in posvetitvijo zase doseči, je v svetu duš: rešitev duš, spreobrnjenje grešnikov. To je pravi red, to gledanje z očmi vere. Kaj pomaga človeku pridobiti ves svet, če pa dušo pogubi? Poživimo v sebi vero, da bomo tudi zunanje dogodke v tej luči bolj pravilno presojali. Marija neprestano naroča molitev in pokoro za grešnike! — Njen glavni namen je rešitev duš, potem pa mir v svetu.

Mir v svetu je namen, s katerim je sv. oče posvetil svet Njenemu brezmadežnemu Sredu. Dobrine, ki jih upamo po Mariji doseči, so predvsem socialne narave. Svoje bo po Mariji prejel svet, svoje sv. Cerkev, svoje posamezni narodi — tudi naš, posebno korist naše družine, posebno spet posameznik.

Svet naj po tem posvečenju brezmadežnemu Sredu Marijinega prejme mir! akko potreben ga je tudi naš težko preizkušeni narod, — sv. Cerkev naj prejme povišanje in svobodo. — Marija je naročila pastirskemu v Fatimi, naj vsak dan molijo rožni venec v čast Materi božji v ta namen, da bi se vojska skoraj končala, češ, da samo Ona more izprositi ljudem to milost! Pravi, naj častimo Njeno brezmadežno Sreco in bo mir! — Dejstva je tudi: »Da vso to vojsko, lakoto, preganjanje Cerkev in papeža prepričim, bi rada, da bi se svet posvetil Mojemu brezmadežnemu Sredu in na prve sobote v mesecu pristopil k spravnomu obhajilu.«

Notranji mir in ureditev po načelih krščanske pravičnosti in ljubezni v edinstvi in zvestobi Bogu naj prejme narod, država, družina, posameznik.

Posvetitev brezmadežnemu Marijinega Sreca ima torej za posameznika, družino, narod in državo velik časten in večnostni pomen!

Čas češenja in zadoščevanja Marijinega Sreca naj bo globoka, duhovna priprava na posvetitev, ki naj pomeni spremembo našega mišljenja in življenja in začetek novega življenja po božjih zapovedih in naukih Cerkev.

Posvetitev ni zgolj neka zunanja manifestacija, ampak je velika, pomembna, najvažnejša akcija — najpomembnejše dejanje vsega dobrega, voljnega naroda za versko, naravno obnovo življenja in mišljenja.

Spomnimo se le, koliko smo Slovenci že imeli na zunanji prečudovito uspešnih verskih manifestacij, kakor katoliške shode, Marijanski kongres, Euharistični kongres, Kongres Kristusa Kralja, toda zdi se, da so vse te verske prireditve ostale verske manifestacije, mišljenja in življenja pa nismo spreminili. Ta pobožnost, ta posvetitev pa ima ta velik in lep namen: spremeniti mišljenje in življenje! To je veliki klic Matere božje v Fatimi: tudi našemu narodu. Ta obnova je najpomembnejša, ako hočemo kot narod obstati.

Posvetitev sama bo zunanji slovesni izraz in potrditev naše temeljite preroditve, spokornosti, vdanosti v voljo božjo, hvalečnosti Materi božji. Izraz našega odločnega hoteanja — sklepa, da hočemo živeti po božjih naukih Cerkev pod varstvom brezmadežnega Sreca Marije — Kraljice Slovencev.

Zato pa se na vse te posvetitve, od katerih pričakujemo toliko časnih in večnih koristi, tudi pripravljamo s pobožnostjo petih prvih sobot, s pokoro, z molitvami, slasti rožnega venca, s šmarnicami, s poslušanjem cerkvenih govorov, s osebnimi žrtvami itd.

Se posebno pomembne so posvetitve manjših občestev brezmadežnemu Marijinega Sreca, ki so sedaj v maju kot globoka priprava na posvetitev vse škofije, ki bo 30. maja.

Posebno lepa priprava pa bo spravno-spokorni dan 29. maja. Po želji našega nadpastirja naj bi ta dan pomenil spravo med ljudmi in Bogom. Plemenita želja našega nadpastirja je, da ljudje, preden se posvetijo Marijinega Sreca, poravnajo med seboj vse, kar jih loči. Sv. Mašaj pravi (3, 23-24): »Če torej prineses svoj dar k oltarju in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj zoper tebe, pusti svoj dar tam pred oltarjem in pojdi, da se poprej spraviš s svojim bratom in potem pridi in daruj svoj dar.« Ta dan naj bi ljudje torej skušali poravnati med seboj vse, kar jih loči.

Ta dan naj bi se tudi vsi prostovoljno postili. Rekli boste, čemu v teh časih. Toda pomislimo, da so ljudje, ki si morajo še bolj pritrgovati, kakor

mi. Postili pa naj bi se zato, da bi vsaj tisto, kar si pritrgovamo, dali drugim.

Ta dan torej naj bi bil tudi dan miloščine. Pomagajmo revežem, ki jih imamo v neposredni bližini, pa tudi drugim rojakom, ki so oddaljeni od nas.

Zadoščujmo za grehe. S pokoro tega dne zadoščujmo za grehe človeš, in našega naroda. Zlasti prosimo, da bi nam Bog naklonil Njemu in Cerkev vdane vzgojitelje in voditelje.

Ako je po krajevnih razmerah možno, naj bi na spravno-spokorni dan 29. maja, če le morete, delo počivalo v zadoščevanje za skrunjenje nedelj in praznikov, katere skrunitve so tudi izzivale jezo božjo.

Ta dan počastimo tudi Najsvetejše, ki bo izpostavljeno po cerkvah. Kjer je mogoče, naj bi fare izvedle celodnevno češenje presvetelega Rešnjega Telesa.

Vsak naj osebno in skupno zadoščuje s sveto spovedjo in svetim obhajilom.

Naj bi ta dan bil dan molitve, zlasti molitve rožnega venca za čim večji uspeh posvetitve brezmadežnemu Marijinega Sreca.

Skupinske organizacije naj skupno počaste sveto Rešnje Telo, naj darujejo to češenje za vse kri-

vice, prizadejane presv. Rešnjemu Telesu po svetu in pri nas.

Posamezniki in skupine naj molijo ta dan za Cerkev po namenu papeža in škofov za svetovni mir — mir Kristusov, za mir v našem narodu in sredo v posameznih družinah, kjer naj kraljuje Marijino brezmadežno Sreco.

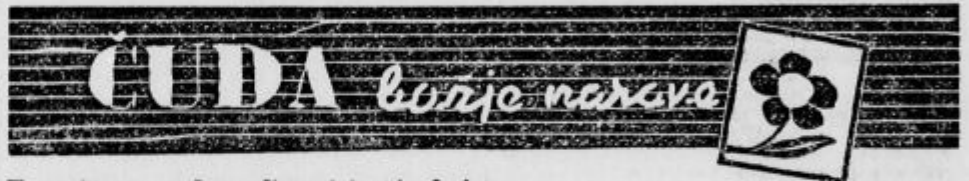
Ta dan naj bi bila po vseh furah posebna služba božja s primernim govorom in zadoščevanje za vso malomarnost, ker nismo poslušali božje besede in ne izpolnjevali dovolj božjih in cerkvenih zapovedi.

Ako je krajevnim prilikam primerno, dodajte še sami kako misel, ki bo poglobila zadoščevanje in pokoro.

30. maj pa naj bi bil najsvežanejši dan, najsvečanejša nedelja za ves naš narod. Posvetitve, ki bodo pri mašah, naj se izvedejo najslovesneje. Verniki naj z vneto delajo na pripravah za čim slovesnejšo izvedbo posvetitev. Naj bo ta slovesnost in svečanost vidna tudi na zunanji, zlasti po cerkvah, ki naj bi bile posebno izbrano okrašene, kjer je to le mogoče.

Koliko skrb posveča naš prevzvišeni nadpastir dr. Gregorij Rožman posvetitvi, priča tudi dejstvo, da se bo 30. maja pri posvetitvi škofije v ljubljanski stolnici pela na novo, prav v ta namen komponirana velika maša. Zgledi in navedila našega nadpastirja naj nam bodo v spodbudo, da bomo goreče delali za čim večji uspeh posvetitev!

Tako si bomo pridobili gotovo usmiljenje božje! Vdanost v voljo božjo in zavest, da smo pod Marijinim varstvom, nas bo krepila v vseh težavah!

Tovarištvo med rastlinami in živalmi

Našim kmetičkim gospodarjem je že dolgo časa znana svojstvena posebnost zelenega gnojenja. Posebno v krajih, kjer se je kmetijstvo izboljšalo in dvignilo, poskušajo menjalno gospodarstvo, to se pravi, da vsako leto posejejo ali posade poljske pridelke na drugo njivo. Nas bo danes zanimalo le menjavanje žita z grahom, fižolom, deteljo, seradelo in lupini (volčji bob). Zadnje štiri rastline spadajo k metuljnicam, ki imajo skoraj vse to čudovito lastnost, da gnoje zemljo z dušikom. V nasprotju z njimi pa porabijo razmeroma največ dušika ravno žita, zato je umljivo, da vprav zeleno gnojenje z metuljnicami najbolj koristi žitu. To menjavanje žita z metuljnicami je priporočal že Cajs Plinius Secundus, ki je živel od 23-79 leta po Kristusu. Leta 1888 pa je Nemeo Hellriegel prvi odkril, da se na koreninah metuljnic delajo majhni gomoljčki, ki vsebujejo dušik. Šele kasneje je znanost odkrila, kaj je na tej stvari in da so ti gomoljčki majhni domovi drobnih živali — bakterij, ki so se spoprijateljile in za vedno pridružile rastlinam.

Gomoljčki z bakterijami na koreninah metuljnice.

Kako modro je ustvarjen svet, nam najlepše pokaže ta skupnost rastlin in živali. Brez vzajemnosti, bi eni kot drugi le živalitarili na zemlji. Ako pogledamo drobno rastlinico graha, ne opazimo na koreninah nobenih gomoljčkov. Šele kasneje, ko rastlina nekoliko doraste in postane močna, se ji pridružijo v zemlji živeče bakterije. Na koreninah se napravijo drobni gomoljčki, v katerih prebivajo. Rastlina se jih ne brani, da celo preživlja jih in jim nudi varno zavetje. V zameno za to gostoljubnost, pa nudijo bakterije svoji prijateljici dragocen dušik, da se more rastlina z njim preživljati, ne da bi ga jemala iz zemlje. Bakterije imajo to lastnost, da lahko zbirajo dušik iz zraka in ga v svojih domovih — gomoljih — na prav zamotan kemični

način shranjujejo. Največ dušika imajo spravljene bakterije tedaj, ko njihova gostiteljica cvete. Zato kmetje, ki na zeleno gnojijo, pokose metuljnice še pred cvetenjem, da se tako dušik ohrani v zemlji in ga rastlina ne more porabiti za seme.

Pa ne samo poljedelci, marveč tudi gozdarji sejejo v ravno zemljo med mlada gozdna drevesca različne lupine in košeničice, da se zemlja iz-

V Avstraliji žive miške, ki se hranijo le s cvetličnim medom. Zato pa potem, kakor pri nas čebele, oprašujejo cvetove.

boljša in se rastline brez gnojenja z dušičnatimi gnojili preskrbe z dušikom. Enako, kot detelje ima tudi jelka na koreninah velike grozde, sestoeče iz majhnih gomoljčkov, v katerih žive bakterije, ki dušik zbirajo.

Se bolj čudovito življenje in skupnost med rastlinskimi in živalskimi svetom najdemo pri ušeh, ki žive v obleki, ali belih ušeh. Čeprav so te drobne živalice zelo nepriljubljene, vendar so nad vse zanimive. V želodcu imajo drobno kroglico, v kateri žive, kakor v lastni državi, ločeni od ostalih delov, po tanki kožici, pravi zajedalci, — glive cepiljivke. Uš bi brez teh glav sploh ne mogla živeti in se ima torej za svoj obstoj le njim zahvaliti.

Kakor vsi še preveč dobro vemo, se uš hrani s krvjo, ki jo posrka iz drobnih podkožnih žilic. Ker pa v krvi ni nekih, vsakemu življenju neobhodno potrebnih snovi, ki jih v znanstvenem svetu imenujejo vitamine, bi morala uš v kratkem poginiti, kar bi seveda človeku ne škodilo. Ljudje in živali dobe potrebne vitamine v rastlinski hrani, ki jih posebno surova, vsebuje izredno mnogo. Uš pa je v tem pogledu pometnejša in si je svoj zelenjadni vrt uredila kar v telesu in ga prenaša s seboj. V njem hrani, goji in neguje drobne glive cepiljivke, ki ji v zameno za hrano, stanovanje in skrb nudijo za življenje tako važne vitamine. Prav sedaj raziskujejo, da tudi drugi prijatelji človeške krvi: komarji, bolhe itd. žive v skupnem gospodarstvu in gospodinjstvu z najmanjšimi podaniki kraljestva rož.

Pa pustimo te drobne živalice in rastline pri miru in pogledimo nekoliko višje. Kako lepa vzajemna pomoč vlada med rastlinami in njihovimi gosti čebelami, čmrliji, ptiči, metulji, muhami, molji, drobnimi žuželkami, da celo med mišmi in rastlinami je živo zanimanje. Vse te živali prinašajo rastlinam dragocen življenjski prah — pelod, v zameno pa dobe sladki med.

Kjer manjka drobnih krilatih opravevalcev, je narava določila za to delo tudi više organizirane živali: ptice kolibrije, medene ptice, netopirje in celo miške.

Posebno lep primer medsebojne pomoči vidimo pri juki in njenem molju. Juko sade večinoma na grobove, ker ima dolge temno-modrikasto zelene liste, ki so ostri in imajo na koncu bodico. Iz sredine požene rastlina 1—1½ m dolgo steblo, ki nosi na vrhu veliko zvončastih, belih ali zelenkastobelih cvetov. Cvetovi so dvosplani in setoje iz venca prašnikov in pestičev, na katerih imajo brazde posebno brezdno jamico. Ker se cvet sam ne more oprasiti, bi morale juke kmalu izumreti, če bi narava ne poskrbela za njene potomce na zelo zanimiv način.

Podnevi opazimo na cvetovih juke drobne, moljem podobne žuželke, ki so kot cvet belkasto barvane. Čez dan čepi molj na miru, ponoči pa zaživi v njem materinsko čustvo. S posebno cevko, ki jo ima na zadku, prebode cvet, da pride do plodnice, v katero leže jajčeca. Vendar se mlade ličinke ne bi mogle preživeti, če bi cvet ne bil oplodjen in bi se seme ne razvijalo. Nagon nare-

kuje molju, da prevzame nalogo ženitovanjskega posredovalca in tako preskrbi za lastni in tuji rod.

Ko molj odloži jajčeca, spleza s cveta in se povzpne na drug, bližnji cvet. Tu nabere cvetni prah, ga s pomočjo prednjih nog in glave zgnete v drobno kroglico, ki jo zanese nazaj k prvemu cvetu, kjer je odložil jajčeca. Kroglico cvetnega prahu položi v brazdno jamico, jo naravno pritiska in zravna s prednjimi nožicami. Juka je oprasena.

V oplodjeni plodnici se razvijajo moljeve ličinke in se preživljajo z zorečim semenom. Seveda ne požoro ličinke vsega semena, ampak le del, ostanek pa dozori. Ko postane seme že trdo, zapuste ličinke plodnico, se spuste po nitki, ki jo sproti tko na zemljo in se zabubijo. Tu počakajo pomladi, ki prično izvrševati svoje skrivnostno opravevanje.

Jukin molj je zanimiv posebno še zaradi tega, ker je oprasitev rastline smotrna in bi drugače poginil njegov in jukin zarod. Ostale žuželke — oprasovalke oplajajo vse križem, brez gotovega namena, pač le tako, ker se je njihovih kožuškov ali glav prijel cvetni prah. Jukin molj pa oplodi tudi cvet, kateremu je zaupal svoj zarod.

PRAVNI NASVETI

Prijava kmetij. Te dni je bila izdana naredba o ugotovitvi sestava in opreme kmetij v pokrajini. Lastniki in zakupniki kmetijskih zemljišč v pokrajini so dolžni prijaviti vse podatke o sestavi, opremi in odnavi svojih kmetij na posebnih obrazcih, ki jih dobe pri občinskem uradu. Izpolnjene obrazce je vrniti temu uradu do 15. junija t. l. Občine bodo zbrane prijave poslale ravnateljstvu kmetijske in veterinarske službe Visokega komisariata do 30. junija t. l.

Novo poslovno knjižico. Visoki komisar je izdal naredbo o poenotenju poslovnih knjižic. Vsi tisti, ki dajejo delovno moč v službo drugega in ki so zavezani obveznemu nameščenju, morajo imeti posebno poslovno knjižico, ki je enotna za vse stroke delojemnikov. Poslovna knjižica je predpisana tudi za one kmetijske delavce, ki so zavezani bolezenskemu zavarovanju. Drugi kmetijski delavci pa si lahko nabavijo poslovno knjižico, če hočejo.

Zamakanje zaradi zasipanja dvorišča. B. G. Sosed zasipa svoje dvorišče za vašim poslopjem, tako da postaja zid vedno bolj vlažen. Sosed ste že opomnili, naj preneha z zasipanjem, pa ne odneha. Kaj storiti? — Spor je zasebnopravnega značaja in spada pred sodišče. Ne moremo povedati, kakšen bi bil izid pravde. Po

našem mnenju sme sosed do primerne višine, t. j. do višine cestišča, nasuti svoje dvorišče. Če sedaj ob deževju voda s tega dvorišča zamaka vaš zid, boste pač sami morali poskrbeti, da boste svoj zid pred talno vlago bolje zavarovali (izolirali).

Povišanje zakupnine. Pred začetkom vojne ste vzeli njivo v zakup za šest let. Lastnik zahteva, da mu plačujete sedaj toliko lir, kolikor dinarjev je znašala zakupnina. Vprašate, ali ste dolžni plačati višjo zakupnino, kakor je bila dogovorjena? — Tudi zakupnine se ne smejo poviševati. To prepoveduje naredba Visokega komisariata z dne 9. maja 1941 (Službeni list kor 38).

Iztoženi dolg. V. G. Dolg, ki je iztožen, zastara v 30 letih. Ni potrebno, da v tem času dolžnika opominjate. Ko boste zvedeli, da dolžnik kaj ima, takrat šele predlagajte izvršbo.

Zid na dvorišču. S. F. L. Dvorišče meji dva metra visok zid, ki je na sosedovi strani potreben popravila. Zid stoji na vašem svetu. Vprašate, kdo je dolžan zid popraviti, vi ali sosed? — Ugotoviti morate, čigav je zid. Če je zid izključno vaša last, — za to bi kazala okolnost, da stoji na vašem svetu, — potem ste sami dolžni, da ga vzdržujete in popravljate. Če stoji zid tako, da vise opeke le na vašo stran, je v dvomu smatrati, da je zid izključno vaša lastnina. Le če je sosed tudi solastnik zidu, je dolžan na svoji strani popraviti, sicer ne.

Nujni delež. H. S. Vprašate, če lahko zahtevate od očeta nujni delež, ko bo napravil izročilno pogodbo z bodočim zetom, ker niste doslej še nič dobili od očeta. — Nujni delež po očetu lahko zahtevate šele po smrti očeta. Lahko vam pa oče že v izročilni pogodbi z zetom določi, koliko vam mora prevzemnik izplačati na dediščini in da jo mora izplačati še pred njegovo smrtjo. Prosite torej očeta, ki vam lahko ustreže, prisiliti ga pa ne morete.

Zakup njive. R. Z. J. V jeseni ste vsejali žito na njivo, ki jo imate že 8 let v najemu. Gospodar hoče sedaj to njivo prodati. Vprašate, kdo bo smel pšenico požeti? — Gospodar sme njivo prodati, kadar in komur jo hoče. Novi lastnik vam pa sme zakup njive pravočasno odpovedati. Če ni bilo med vami in lastnikom dogovorjen poseben odpovedni rok, velja zakoniti 6 mesečni odpovedni rok za obe strani. Tekom 6 mesecev boste pa pšenico že sami pospravili.

Preosnova srbskega zadružništva

Srbski ministrski svet je izdal naredbo, ki ima namen ustvariti pogoje za preureditev celotnega srbskega zadružništva. Po tej naredbi so 3. maja prenehali posli predsednikov ter članov upravnih in nadzorstvenih odborov pri Privilegirani agrarni banki, pri Glavnini zadružni zvezi, pri Glavnini zvezi srbskih kmetijskih združenj, pri podrejenih glavnini združenj in pri ostalih zadružnih zvezah. Politična in poslovna enostranost posameznih oseb je predstavljala nevarnost ne samo za zadružništvo, temveč tudi za okosno prebivalstva, kar je dalo vladi povod za dalekosežni poseg.

Značilnosti Črnega morja

Malokdo ve, da je Črno morje sestavljeno iz treh plasti. Gorenja plast je globoka 15 m in je skoraj izključno iz rečne vode. Srednja plast, ki vsebuje neznatne količine soli, je iz raztopljenega ledu. Spodnja plast vsebuje zelo malo kisika. Zaradi tega je Črno morje zelo temno in je dobilo tako ime.

RESITEV KRIZANKE ST. 4.

Vodoravno: 1. sto, 4. Numida, 10. Tomo, 11. Sadoh, 12. Orest, 13. rima, 14. Jelena, 15. Ilij, 16. aroma, 18. Bina, 19. Loke, 21. Lukan, 23. oko, 25. Nišava, 28. Mole, 29. baker, 31. Otelo, 32. kupa, 33. serija, 34. lev, 35. Tlake, 36. lira.

Navpično: 1. stojalo, 2. torero, 3. omeo, 4. nos, 5. ustna, 6. marabu, 7. idilika, 8. domina, 9. Ahaja, 17. Menelik, 20. kolera, 21. Liboje, 22. narava, 24. kotel, 26. šakal, 27. veper, 28. most, 30. kuli.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

Posojilnica je bila ustanovljena leta 1895.

zadruga s neomejenim jamstvom v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela Union

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih najugodnejše obrestuje, daje posojila na vknjižbo in proti poročtvu